

skydende Sum kunde anstaffe 5,000 Magasin-geværer og dog holde sig indenfor Bevillingen, og dersom til den Tid Krigsbestyrelsen maatte troe under sit Ansvar at burde gjøre det, saa ønskede jeg at have denne Frihed til at gjøre det; men jeg vilde ikke, dersom det fulde Antal af Vaaben, være sig Enkeltladnings- eller Magasinfvaaben, ikke skulde kunne anstaffes for Beløbet; ansee mig berettiget til da at overskride Beløbet; ligesom jeg paa den anden Side heller ikke vilde ansee mig berettiget til at anstaffe et dyrere Vaaben, dersom jeg paa Grund deraf kom til at formindske Antallet.

Krieger: Jeg troer ikke, der nu kan være nogen Tvivl i denne Henseende. Mit Spørgsmaal var fremkaldt derved, at jeg havde forvisset mig om, at der var forskjellige Opfattelser af den cærede Ministers forrige Udtalelser.

Ree: Det forekommer mig rigtignok givet, at Bevillingen maa være en Begrænsning, et Maximum haade for Summen, der ikke bør overskrides, og for Antallet, saa at begge Størrelser nøie maae overholdes. Det vil saaledes være en Fortjeneste fra Krigsministerens Side, naar ikke det hele Beløb udgives for at tilveiebringe det Antal, der kræves; men jeg troer, at Antallet dog ikke i noget Tilfælde maa overskrides, selv om det ogsaa maatte kunne faaes for billigere Kjøb end det, der i Bevillingen er calculeret.

Madvig: Jeg synes, den sidste cærede Taler har misforstaaet, hvad der sidst var Spørgsmaal om. Der var ikke Spørgsmaal om at anstaffe flere Geværer, men Spørgsmaalet var, om Krigsministeren skulde kunne ansee sig berettiget til at kjøbe færre, men dyrere Geværer, og Krigsministeren har hertil ubtalt, at han ansaae sig bunden baade til at blive indenfor Grænsen af Summen, og til for Summen at anstaffe det forudsatte Antal af Geværer. — Til de store Spørgsmaal, som denne Sag berører, men som jeg fuldkommen erkjender, at vi ikke godt under denne Sag kunne behandle, og af hvilke jeg anseer eet for ikke at behøve Behandling, nemlig om vi, naar

vi anstaffe Vaaben, da gjøre det, fordi vi forudsætte, at der kan komme en Krig, og at Danmark i denne Krig kan komme til at forsvare sin Ret — det Spørgsmaal troer jeg ikke behøver at besvares —, til disse Spørgsmaal skal jeg knytte et lille Spørgsmaal, som jeg ønsker at rette til den cærede Minister. Det er jo næsten ikke muligt at tale om Anskaffelse af Geværer til den danske Armee, uden at komme til at tænke paa, at vi her i Landet have en Geværfabrik, der er privat, men til hvilken Staten staaer i et besynderligt trykkende Contractforhold. Dette hele Forhold er en Anomali, der er efterladt os fra det forrige Aarhundrede, men dette Lovudkast bringer os denne Anomali saaledes i Tanker, at jeg ikke kan undlade at spørge, om ikke Krigsministeriet nu maatte ansee Tiden kommen til paa en eller anden Maade at faae hevet det besynderlige Forhold, hvori Regjeringen staaer til den Schimmelmanste Geværfabrik. Det har jo vist sig, at store Bestillinger, naar Armeen trænger dertil, kan Fabrikken ikke overtage; det har vist sig — og det ligger ganske i en privat Fabriks Natur —, at de Forsøg, som Krigsbestyrelsen ønsker at gjøre og maa gjøre, forinden den gjør en stor Bestilling, kan Fabrikken ikke paatage sig, thi Fabrikken vil først gjøre Opoffrelser, naar den har modtaget Bestilling, og det lader fremdeles til, at man heller ikke lover sig Messaget af denne Fabrik med Hensyn til Reparationer og Omgjørelser, siden man har begyndt at anstaffe sig Modeller og Maskiner til at kunne ombanne og reparere uden Fabrikens Hjælp. Det forekommer mig altsaa, at denne Fabrik efter det Forhold, hvori Regjeringen staaer til den ifølge en ældre Contract, kun er en høist besværlig Byrde, som man skulde see at blive fri for paa en eller anden Maade, om fornødent ved en Expropriation. En Expropriation kan formeentlig ikke blive saa byrdefuld, naar man ligeoverfor de Rettigheder, som ved Contracten ere tilfikkede Fabrikken, gjør gjældende, hvad paa den anden Side Regjeringen er berettiget til at fordre af Fabrikken. Gjør man dette tilstrækkeligt gjældende og underkaster Expropriationen en lovlig Fremgangsmaade, hvorved Expropriationssummen ubstundes ved Burdering, troer jeg, at man vil